Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FMK UCM
Kód predmetu	KMEDV/26bdDIZO05/26
Názov predmetu	postfaktická spoločnosť
Rozsah	2P + 1S
Počet kreditov	6
Vyučujúci	Mgr. Monika Prostináková Hossová, PhD. (prednášajúci), doc. PhDr. Viera Kačinová, PhD. (prednášajúci), Mgr. Anna Hurajová, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Spôsob hodnotenia a ukončenia predmetu: 50% priebežné hodnotenie, 50% záverečné hodnotenie.
- priebežné hodnotenie: spracovanie zadania na vybranú tému do podoby písomnej práce podľa zaslaných kritérií, jej odovzdanie v stanovenom termíne
- záverečné hodnotenie: písomný test

Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať minimálne 56 % bodov z každej časti (celkovo 56 bodov zo 100). Úspešné absolvovanie písomného testu je podmienkou pristúpenia k ústnej skúške. Úspešné absolvovanie predmetu podmieňuje splnenie stanovených podmienok, ako aj pravidelná účasť na výučbe. Povolené sú max. 2 absencie. V prípade individuálneho študijného plánu je nutná minimálne 50% účasť na prednáškach (Pozri Študijný poriadok UCM, § 13). Študent s individuálnym študijným plánom musí okrem uvedených podmienok pre absolvovanie predmetu odovzdať na konci semestra extra seminárnu prácu na vymedzenú tému. Téma bude stanovená po vzájomnej dohode pedagóg – študent. V prípade vymeškania viac ako polovice prednášok nie je možné predmet ukončiť.
Výsledná stupnica hodnotenia:
A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami ‹92-100 %›
B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami ‹83-91 %›
C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky ‹74-82 %›
D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby ‹65-73 %›
E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám ‹56-64 %›
FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta ‹0-55 %›

Výsledky vzdelávania

Výsledky vzdelávania:
Študenti po absolvovaní predmetu získajú tieto vedomosti, zručnosti a kompetencie:

Teoretické zázemie (vedomosti).:
• poznajú teoretické koncepty a historický vývoj postfaktickej spoločnosti a jej prepojenie s digitálnou érou,
• poznajú a rozlišujú informačné poruchy (dezinformácie, misinformácie, malinformácie a ich kategórie) a

metódam ich šírenia,
• rozumejú psychologickým, sociálnym, a technologickým faktorom, ktoré prispievajú k vzniku, šíreniu a prijímaniu nepravdivých informácií a konšpirácií;
• poznajú možnosti využívania nástrojov umelej inteligencie pri tvorbe, šírení a detekcii dezinformácií a ďalších informačných porúch,
• rozumejú spoločenským, politickým dôsledkom dezinformácií, najmä ich vplyvu na demokraciu, dôveru a spoločenskú polarizáciu,
• poznajú základné etické a právne aspekty zodpovednej digitálnej komunikácie s ohľadom na výskyt dezinformácií,
• rozumejú úlohe mediálnej výchovy a potrebe rozvoja širšej gramotnostnej/kompetenčnej výbavy jednotlivca v boji proti dezinformáciám,

Praktické zázemie (zručnosti):
• dokážu kriticky analyzovať a vyhodnocovať informácie z rôznych zdrojov, vrátane digitálnych médií a obsahu generovaného AI,
• vedia identifikovať manipulatívne techniky používané pri šírení dezinformácií,
• sú schopní overovať fakty (fact-checking) a používať relevantné nástroje a metodiky pre overovanie informácií,
• dokážu efektívne komunikovať o komplexných témach a rozlišovať medzi faktami, názormi a dezinformáciami,
• vedia navrhovať a implementovať stratégie pre zvýšenie odolnosti voči informačným poruchám pre rôzne cieľové skupiny,
• sú schopní prispievať k tvorbe a šíreniu overených a spoľahlivých informácií v online prostredí.

Kompetencie:
• spôsobilosť nezávisle a kriticky posudzovať digitálny obsah a rozlišovať pravdivé informácie od zavádzajúcich alebo falošných,
• spôsobilosť aktívne sa podieľať na budovaní informačne zdravej spoločnosti a odolávať manipulácii,
• spôsobilosť eticky a zodpovedne pristupovať k informáciám a vlastnej digitálnej komunikácii,
• spôsobilosť viesť diskusiu o dôležitosti objektívnych informácií a dôvery v médiá.

Stručná osnova predmetu

1. Vymedzenie pojmu postfaktická spoločnosť: Teoretické koncepty a historický vývoj fenoménu.
2. Charakteristika javov postfaktickej spoločnosti. Definičné vymedzenie, typológia informačných porúch (dezinformácie, misinformácie, malinformácie) a ich kategórie.
3. Príčiny tvorby, šírenia a prijímania dezinformácií. Psychologické a sociálne faktory náchylnosti človeka veriť nepravdivým informáciám a konšpiračným teóriám.
4. Mechanizmy tvorby a diseminácie informačných porúch. Úloha nástrojov umelej inteligencie pri tvorbe a šírení dezinformácií a ďalších informačných porúch.
5. Účinky a dôsledky šírenia informačných porúch. Dôsledky pre demokraciu a inštitucionálnu dôveru. Problém spoločenskej polarizácie.
6. Etické a právne výzvy na zodpovednú digitálnu komunikáciu: zodpovednosť jednotlivcov, médií, sociálnych sietí, technologických spoločností.
7. Nástroje v boji proti dezinformáciám: Potenciál technológií pri detekcii a overovaní informácií.
8. Rozvoj odolnosti jednotlivca voči dezinformáciám. Úloha vedeckého a kritického myslenia a rozvoj schopností pre kritické vyhodnocovanie informačných zdrojov.
9. Overovanie faktov (fact-checking): Metodiky a nástroje pre overovanie informácií v praxi.
10. Úloha mediálnej výchovy a rozvoj multigramotností/kompetencií v postfaktickej dobe (mediálna, informačná, digitálna, IA, algoritmická...).
11. Stratégie pre informované verejné prostredie: Spôsoby, ako prispievať k tvorbe a šíreniu pravdivých

informácií.
12. Záverečná reflexia.

Odporúčaná literatúra

Alvarová, A. (2017). Průmysl lži. Propaganda, konspirace a dezinformační válka. Triton.
Chatfield, T. (2022). Critical Thinking: Your Guide to Effective Argument, Successful Analysis and Independent Study. Sage.
Kačinová, V. (2019). Fenomén fake news, hoaxov a konšpiračných teórií v kontexte mediálnej výchovy. Univerzita sv.Cyrila a Metoda.
Markoš, J. (2019). Sila rozumu v bláznivej dobe. Manuál kritického myslenia. N Press.
Nocun, K. , & Lamberty, P. (2021). Falšovaná pravda. O vplyve konšpiračných teórií na naše myslenie. N Press.
Poliačik, M., & Lančová, L. (2022). Poriadok v hlave: Kritické myslenie na každý deň. N Press.
Táborský, J. (2019). V síti dezinformací. Proč věříme alternativním faktům. Grada.
Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017). Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. Council of Europe. https://edoc.coe.int/en/media/7495-information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research-and-policy-making.html